

**УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕРЕЛІКУ
УНІВЕРСАЛЬНИХ ПОСЛУГ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ**

Князева О.А., Бугеда Л.К., Куємжи А.П.

*Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова,
65029, Україна, м. Одеса, вул. Кузнечна, 1.
7057463@mail.ru; perla_negra_@mail.ru*

**УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПЕРЕЧНЯ
УНИВЕРСАЛЬНЫХ УСЛУГ ПОЧТОВОЙ СВЯЗИ**

Князева Е.А., Бугеда Л.К., Куємжи А.П.

*Одесская национальная академия связи им. А.С. Попова,
65029, Украина, г. Одесса, ул. Кузнечная, 1.
7057463@mail.ru; perla_negra_@mail.ru*

**IMPROVEMENT OF THE LIST
OF UNIVERSAL SERVICES OF POSTAL SERVICE**

Kniazieva E.A. Bugeda L.K., Kuiemzhy A.P.

*O.S. Popov, Odessa national academy of telecommunications,
1 Kuznechna St., Odessa, 65029, Ukraine.
7057463@mail.ru; perla_negra_@mail.ru*

Анотація. Зроблено аналіз стану попиту та доходів від надання універсальних послуг поштового зв'язку. Доведено зміну споживчих пріоритетів та тенденцій на ринку послуг зв'язку та інформатизації, а також суміжних ринків. Проаналізовано зарубіжний досвід щодо формування переліку універсальних послуг поштового зв'язку. Запропоновано оновлений перелік універсальних послуг, який відповідає як світовим тенденціям, так і сучасним реаліям країни. Надано пропозиції щодо формування механізму фінансової підтримки операторів, що надають універсальні послуги.

Ключові слова: універсальні послуги, підприємства поштового зв'язку, попит, стратегія Всесвітнього поштового союзу, механізм.

Аннотация. Проведен анализ состояния спроса и доходов от предоставления универсальных услуг почтовой связи. Доказано изменение потребительских приоритетов и тенденций на рынке услуг связи и информатизации, а также на рынках других услуг связи. Проанализирован зарубежный опыт формирования перечня универсальных услуг почтовой связи. Предложен обновленный перечень универсальных услуг, который отвечает как мировым тенденциям, так и современным реалиям страны. Сформированы предложения по формированию механизма финансовой поддержки операторов, которые предоставляют универсальные услуги.

Ключевые слова: универсальные услуги, предприятия почтовой связи, спрос, стратегия Всемирного почтового союза, механизм.

Abstract. The analysis of a condition of demand and incomes of granting of universal services of a postal service is carried out. Change of consumer priorities and tendencies in the market of a telecommunication service and information, and also in the markets of other telecommunication service is proved. Foreign experience of formation of the list of universal services of a postal service is analyzed. The updated list of universal services which answers both to world tendencies, and modern realities of the country is offered. Offers on formation of the mechanism of financial support of operators which universal postal services render are generated.

Key words: universal services, the postal service enterprises, demand, strategy of the World postal union, the mechanism.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Тенденції розвитку сучасного інформаційного простору свідчать про наявність різноспрямованих векторів його розвитку. На світовому та національних ринках з'являються нові послуги та технології їх надання, відбувається конвергенція різних послуг та сервісів тощо. Не оминають ці тенденції і послуги поштового зв'язку, які, незважаючи на домінування у світі інфокомунікаційних технологій (ІКТ) та послуг, залишаються затребуваними у більшості країн світу. Особливої уваги потребують універсальні послуги, оскільки вони є соціально-значущими та такими, що надаються в усіх населених пунктах. Тому актуальним є вивчення питань щодо основних трендів розвитку світового поштового простору та підприємств поштового зв'язку в контексті формування переліку універсальних послуг.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання розвитку підприємств поштового зв'язку, їх економічні та техніко-технологічні аспекти діяльності розглядаються у працях ряду науковців. Так, економічні питання розвитку поштових підприємств досліджено у працях Довгого С.О., Князевої Н.О., Кузнецової Л.В., Кузовкової Т.А., Орлова В.М., Редькіна О.С. [1-4] та інших. В цих працях досліджено стан та стратегічні напрямки розвитку підприємств поштового зв'язку, визначено пріоритети тарифної політики та основні аспекти управління якістю послуг. Технологічні засади управління підприємствами та послугами поштового зв'язку розглянуто у працях Воробієнка П.П., Кріля С.С., Мороза В.М., Ящука Л.О. [5-7]. Ці науковці заклали основи сучасного технологічного розвитку поштового зв'язку за умов інформатизації та формування сучасного інфокомунікаційного середовища. Втім, дискусійним залишається питання щодо складу універсальних послуг поштового зв'язку. Відомо, що перелік цих послуг встановлено на державному рівні відносно давно (на початку 2000-х років) і відтоді не переглядався. Але за цей період відбулися суттєві зміни макроекономічного характеру, зрушення пріоритетів як національного, так і міжнародного характеру щодо векторів розвитку поштового зв'язку. Це вимагає осучаснення як самого переліку універсальних послуг, так і підходів щодо його формування відповідно до світових трендів, рівня платоспроможності, попиту та вимог споживачів, інших факторів.

Формулювання цілей статті. Виходячи з вищевикладеного, метою статті є формування підходів щодо визначення складу універсальних послуг поштового зв'язку із урахуванням міжнародного досвіду, реалій сучасності та рекомендації Всесвітнього поштового союзу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток національних ринків та підприємств поштового зв'язку відбувається у відповідності зі стратегією, яку рекомендує для країн-членів Всесвітній поштовий союз (ВПС). Ця стратегія формується в результаті роботи конгресів ВПС. Розглянемо основні цілі та вектори розвитку, які рекомендовані ВПС підприємствам поштового зв'язку у розрізі останніх років (табл. 1).

Надана систематизація основних цілей та векторів розвитку свідчить про зміну напрямків розвитку світового поштового простору і, як наслідок, основних трендів розвитку підприємств поштового зв'язку. Так, якщо на початку сторіччя основні вектори розвитку були спрямовані на забезпечення максимальної доступності послуг (за ціновими та географічними критеріями) усіх прошарків населення, то на сьогодні акценти змістилися у бік розвитку різноманітних послуг, інтегрованих з непоштовими. Так, перевага віддається розвиненню Інтернет-торгівлі із наявністю технологічного етапу поштової доставки, розвитку фінансових послуг та послуг на базі впровадження ІКТ. Також важливим стає не лише сталий розвиток (який задекларований у Дохійській стратегії), а й підвищення економічної ефективності діяльності поштових підприємств.

Питання підвищення якості послуг трансформується у формування механізмів забезпечення якості послуг та обслуговування за визначеними стандартами, а також у необхідність постійної роботи зі споживачами. Це стає актуальним завдяки активізації конкуренції в поштовому секторі, яку наочно видно на прикладі ринку послуг поштового зв'язку України.

Таблиця 1 – Основні цілі розвитку для підприємств поштового зв'язку

Цілі та вектори розвитку	Конгреси ВПС				
	Пекін 2000-2005 рр.	Бухарест 2005-2009 рр.	Найробі 2009-2012 рр.	Доха 2012-2016 рр.	Стамбул 2017-2020 рр.
	1. Покращення доступу до універсальних послуг поштового зв'язку	1. Удосконалення якості послуг поштового зв'язку та забезпечення надійності	1. Підвищення якості послуг поштового зв'язку	1. Удосконалення експлуатаційної взаємодії міжнародних поштових мереж	1. Удосконалення мережі та якості обслуговування, впровадження ІКТ
	2. Розробка системи тарифів у поштовому зв'язку	2. Розробка норм та стандартів якості послуг	2. Удосконалення методів роботи зі споживачами	2. Надання країнам, що розвиваються, знання та досвіду роботи	2. Розвиток та інтеграція продуктів та послуг, в т.ч. торговельних
	3. Формування системи відповідальності поштових адміністрацій за порушення	3. Формування стратегії захисту навколишнього середовища	3. Укріплення співробітництва та взаємодії між усіма учасниками поштового сектору	3. Розвиток тривимірної мережі (пошта, новітні послуги, фінансові послуги та торгівля)	3. Підвищення ефективності діяльності підприємств та їх сталий розвиток
4. Розробка норми та стандарти якості послуг		4. Сприяння зростанню обсягів ринку на базі використання нових технологій	4. Сприяння сталому розвитку поштового сектору		

Джерело: систематизовано авторами за даними [8].

Слід визначити, що в останній стратегії, на відміну від попередніх, не приділено особливої уваги збереженню та розвитку універсальних послуг. Визначено, що країни повинні дотримуватися власного законодавства щодо цих послуг, але розглянути існуючу правову базу з метою приведення останньої у відповідності з новими реаліями сучасності. Тобто як підприємствам поштового зв'язку, так регуляторам ринку доцільно переглянути та удосконалити перелік універсальних послуг.

Відповідно до Закону України «Про поштовий зв'язок», універсальні послуги поштового зв'язку – це набір послуг поштового зв'язку загального користування установленого рівня якості, які надаються усім користувачам на всій території України за тарифами, що регулюються державою [9]. На сьогодні перелік універсальних послуг містить:

- пересилання поштових карток (простих та рекомендованих);
- пересилання листів (простих та рекомендованих);
- пересилання бандеролей (простих та рекомендованих);
- пересилання секограм (простих та рекомендованих);
- пересилання посилок без оголошеної цінності масою до 10 кг.

Аналіз динаміки обсягів надання цих послуг (в укрупненому вигляді) надано в табл. 2.

Таблиця 2 – Динаміка надання універсальних послуг поштового зв'язку

Послуги		Роки					Динаміка 2016/2012
		2012	2013	2014	2015	2016	
<i>Письмова кореспонден- ція (листи, дрібні пакети, бандеролі тощо)</i>	Обсяг надання, млн. од.	172,3	171,0	175,4	183,8	189,7	1,11
	у т.ч. секограми	0,010	0,009	0,006	0,007	0,003	0,30
	Споживання на 1 жителя, од.	6,44	6,34	5,59	4,29	4,44	0,69
<i>Посилки</i>	Обсяг надання, млн. од.	19,0	20,0	17,0	16,0	18,3	0,96
	Споживання на 1 жителя, од.	0,41	0,44	0,37	0,35	0,42	1,02
<i>Джерело: розраховано авторами за даними [10, 11].</i>							

Дані табл. 2 свідчать про підвищення обсягів пересилання письмової кореспонденції на 11% при одночасному скороченні споживання майже усіх універсальних послуг у натуральному вимірі. Розглядаючи тенденції розвитку ринку послуг поштового зв'язку України та існуючий перелік універсальних послуг, можна відзначити, що деякі послуги практично втратили попит. Це стосується, наприклад, послуги з пересилання поштових карток, попит на який (за даними ПАТ «Укрпошта») практично відсутній. Спостерігається невиконання плану за обсягами пересилання простої поштової кореспонденції. У той самий час спостерігається суттєве зростання обсягів попиту на інші послуги та доходів від них. Так, за даними Укрпошти [11] у 2015 р. доходи від пересилання дрібних пакетів зросли за рік на 115,8%, від посилок – на 25,5%.

Одночасно дохід від споживання фінансових послуг одним жителем склав 8,40 грн. проти 6,42 грн. у попередньому періоді, тобто зріс на 30,8%. Доходи від приймання платежів зросли на 30,4%, а обсяги видавання/приймання готівки законним держателям пластикових карток збільшилися на 51,3% за рахунок установлення додаткових POS-терміналів. На 204,0% зросли обсяги оформлених депозитних договорів, а кількість отриманих адміністративних послуг через пошту зросло протягом року на 858,0%. Тобто у наявності зростання попиту на фінансові та інші послуги, що надаються об'єктами поштового зв'язку.

Проведемо аналіз обсягів споживання найбільш розповсюджених непоштових послуг, зокрема фінансових, які надає Укрпошта (табл. 3). Акцент на фінансові послуги зробимо тому, що ці послуги становлять понад 40% доходів підприємства.

За даними табл. 3 можна зробити висновок, що обсяги виплати пенсій та грошової допомоги скорочуються переважно з природних та соціально-політичних причин, зокрема, зменшення кількості осіб, що отримують пенсії з 13,53 тис. у 2014 р. до 12,3 тис. осіб у 2016 р. При цьому збільшуються суми виплачених пенсій з причини зростання обсягів пенсійного забезпечення.

Суттєво погіршуються показники щодо грошових переказів з причин зростання конкуренції з боку банківських установ, які пропонують значний вибір варіантів надання цієї послуги. Поштові підприємства програють банкам за цим напрямом діяльності, що й відбивається на показниках обсягів надання та споживання переказів у розрахунку на одного жителя.

Таблиця 3 – Динаміка обсягів надання фінансових послуг

Послуги		Роки					Динаміка 2016/2012
		2012	2013	2014	2015	2016	
Виплата пенсій та грошової допомоги	В тис. грн.	1303,0	1341,7	1221,1	1187,8	1476,1	1,13
	В одиницях, млн. од.	99,7	94,8	83,0	74,3	87,7	0,87
	Споживання на 1 жителя, грн.	35,02	33,96	37,10	36,13	34,5	0,98
Перекази	В тис. грн.	245,0	253,1	218,0	183,7	165,5	0,76
	В одиницях, млн. од.	20,9	20,2	14,7	10,1	8,6	0,41
	Споживання на 1 жителя, грн.	5,4	5,6	5,1	4,3	3,8	0,72
Приймання платежів	В тис. грн.	252,2	290,1	276,0	357,9	653,2	2,59
	В одиницях, млн. од.	192,4	202,1	186,9	180,5	168,45	0,84
	Споживання на 1 жителя, грн.	5,6	6,4	6,4	8,4	15,2	2,73

Джерело: розраховано авторами за даними [10, 11].

У той самий час суттєво (майже в 2,6 раза) зростають обсяги приймання платежів. Це пояснюється, в першу чергу, значним зростанням вартості комунальних послуг. Окрім того, останнім часом спостерігається тенденція щодо виходу багатьох банків з ринку фінансових послуг. Не останню роль у цьому відіграла націоналізація найпотужнішого банку країни, що спричинило деяку дестабілізацію та зниження довіри населення до банків. Ураховуючи, що НБУ запропонував малим банкам добровільно здати ліцензії, тенденція до закриття банків, ймовірно, буде тривати. Це й надалі буде відволікати платників від банківських установ з причини зменшення довіри до них.

Проаналізуємо також динаміку розвитку інших непоштових послуг (табл. 4).

Таблиця 4 – Динаміка обсягів та доходів від найпоширеніших непоштових послуг*

Послуги	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	Динаміка
Кур'єрська доставка, тис. грн.	12058,5	11357,2	10930,5	9782,7	0,81
Електронний квиток, тис. грн.	705,0	1677,3	1154,2	1225,1	1,73
Торгівля (без купівельної вартості), тис. грн.	188121,1	256494,3	237729,3	171821,7	0,91
Періодичні видання в роздріб, тис. грн.	37488,2	39002,2	31189,8	31736,4	0,84
Ліки на замовлення, од.	42704,0	42428,0	47386,0	31551,0	0,73
Адміністративні послуги, од.	-	11153,0	120962,0	133376,5	11,96

**за цими видами діяльності відсутня більшість даних за результатами 2016 р.
Джерело: розраховано авторами за даними [10].*

Дані табл. 4 свідчать, що суттєво зростає попит на новітні послуги, зокрема Електронний квиток та Адміністративні послуги. Скорочуються доходи від кур'єрської доставки за рахунок зростання конкуренції з боку недержавних операторів. Доходи від

торгівлі скорочуються внаслідок розвинення малого та середнього бізнесу у сфері торгівлі, зокрема у сільській місцевості, де доходи від торгівлі протягом багатьох років показували зростання. Доходи від продажу періодичних видань скорочуються внаслідок переходу більшості споживачів на отримання інформаційних послуг через мережу Інтернет (електронні друковані видання).

Цікавою є динаміка показників обсягу ліків на замовлення. Протягом 2012-2014 років ці обсяги демонструють стале зростання, і лише у 2015 р. скорочуються на 33% порівняно з 2014 роком. Це пояснюється, серед іншого, зростанням вартості ліків і, як наслідок, скороченням попиту на них як у мережі аптек, так і за проектом «Ліки на замовлення».

Дані табл. 2 ... 4 наочно показують зміну споживчих пріоритетів щодо послуг, які надають підприємства поштового зв'язку. Тому вважаємо за доцільне перегляд існуючого переліку універсальних послуг у напрямку його осучаснення, що відповідає рекомендаціям ВПС, а також реаліям та трендам розвитку як світового, так і національного поштового простору.

Задля формування оновленого переліку універсальних послуг доцільно провести аналіз світового досвіду та перелік послуг, що визнаються універсальними (соціально-значущими чи соціально-доступними) в різних країнах (таблиця 5).

Таблиця 5 – Перелік універсальних послуг різних країн

Країна	Перелік послуг
США	Мінімальний набір послуг зв'язку (листи, дрібні пакети, посылки до 20 кг тощо)
ЄС (вибірково за країнами)	Листи (прості, рекомендовані, з оголошеною цінністю), бандеролі (прості, замовлені, з оголошеною цінністю), поштові картки, секограми, дрібні пакети, книги, журнали, газети, безкоштовна довідкова служба експрес-доставка, кур'єрські послуги, поштові перекази
Росія	Поштові картки (прості та рекомендовані), листи (прості, рекомендовані та з оголошеною цінністю), бандеролі (прості, рекомендовані та з оголошеною цінністю), секограми (прості і рекомендовані)
Молдова	Прийом, сортування, перевезення й доставка внутрішніх і міжнародних відправлень письмової кореспонденції вагою до 2 кг, посилок вагою до 10 кг, послуги рекомендованого внутрішнього або міжнародного відправлення (в т.ч. з оголошеною цінністю), поштові перекази

Дані таблиці 5 свідчать, що окрім традиційних поштових, низка країн, особливо країн ЄС, у перелік універсальних включають поштові перекази, тобто фінансові послуги. Виходячи з цього, а також спираючись на проведений попередній аналіз, вважаємо за доцільне увести до переліку універсальних послуг деякі фінансові послуги (а саме: Виплата пенсій та грошової допомоги), а також Адміністративні послуги. Вибір саме цих послуг пояснюється таким чином. Тарифи на універсальні послуги, згідно з чинним законодавством, підлягають державному регулюванню. Уведення до переліку універсальних послуг таких послуг, як, наприклад, перекази чи торгівля, може призвести до втрати підприємством частки доходів, оскільки буде вимушене дотримуватися вимог державного регулятора. При цьому конкуренція на ринку фінансових послуг та торгівлі дуже висока та мінлива, як і вимоги та можливості споживачів. Державне регулювання тарифів на такі послуги суттєво ускладнить процес модифікації тарифів та призведе до втрати підприємством своїх ринкових позицій. Причому така ситуація можлива у двох випадках:

- коли тарифи підприємства будуть менше середніх на ринку, підприємство буде втрачати фінансові вигоди;
- в разі, коли тарифи будуть вищі від середніх, підприємство буде втрачати споживачів.

Тому до універсальних доцільно увести саме послуги, джерелом яких є державні установи. Саме до таких і відносяться послуги Виплата пенсій та грошової допомоги (джерело – Пенсійний фонд), а також Адміністративні послуги (джерело – Державні адміністрації усіх рівнів). Тарифна політика на надання цих послуг є регульованою, тому не задасть збитків підприємству поштового зв'язку. Одночасно з цим, визнавши такі послуги універсальними, держава зі свого боку гарантує споживачам відповідно до законодавства [9], дотримання установленого рівня якості, загальний доступ на всій території України та соціально-відповідальну тарифну політику. Державні гарантії будуть запорукою надання якісних та доступних послуг, що сформує передумови для підвищення обсягів споживання цих послуг населенням.

Щодо виводу з переліку універсальних тих послуг, попит на який суттєво скорочується (поштові картки), то для цього необхідні зміни у деяких законодавчих актах, які стосуються листування державних установ. Відомо, що більшість державних установ згідно з чинним законодавством вимагають від громадян при поданні пакета документів на отримання різних державних дозволів, довідок, здобуття вчених ступенів та ін. додавати поштові картки, на яких ці установи надсилають громадянам відповідь. Перехід на електронне листування в межах проекту Електронний уряд спростить листування громадян з державними установами та автоматично призведе до відмови від пересилання поштових карток. Як наслідок, цей вид послуг доречно буде вивести з переліку універсальних.

Невирішеним є питання механізмів фінансової підтримки універсальних послуг оператора, який надає такі послуги. У попередніх дослідженнях авторами проведено систематизацію та докладний аналіз таких механізмів та світового досвіду з цього приводу [12]. Відомо, що існують такі механізми:

- створення Фонду універсальних послуг (ФУП) за рахунок операторів, що не надають універсальні послуги, для відшкодування збитків операторам, що надають такі послуги;
- перехресне субсидування усередині одного оператора;
- непряме субсидування (резервування винятково для визначеного оператора області універсальних послуг у так званому «захищеному сегменті»);
- пряме субсидування (компенсація збитків конкретного оператора за рахунок місцевого або державного бюджету).

Дослідження показали, що у деяких країнах зі сталим економічним розвитком відшкодування оператору можливих витрат на надання універсальних послуг здійснюється з державного бюджету (чи бюджету інших рівнів) або шляхом створення ФУП. Запропонувати на сьогодні відшкодування можливих збитків за рахунок державного бюджету є недоречним з огляду на наявність як дефіциту бюджету, так і суттєвого державного боргу. Відшкодування за рахунок місцевих бюджетів також неможливе за таких причин. По-перше, послуги надаються на усій території країни і в разі перекладення компенсації на місцеві бюджети в низці випадків складно буде установити, до якого з міських чи обласних бюджетів потрібно буде звертатися за відшкодуванням. По-друге, більшість місцевих бюджетів є дефіцитними, тож їм не потрібне додаткове навантаження на витратну частину.

Створення ФУП призведе до підвищення тарифів, що в умовах низької платоспроможності населення не є соціально-відповідальним. Перехресне субсидування в межах оператора вже існує, але в умовах низької фінансово-економічної ефективності діяльності оператора (рентабельність у 2015 р. склала 0,49%) не виправдає себе, оскільки вимагає підвищення цін та тарифів на товари (послуги). Створення для оператора поштового зв'язку області універсальних послуг або «захищеного сегмента» для надання універсальних послуг було б виправданим, але суперечить Антимонопольному законодавству.

Таким чином, усі існуючі підходи щодо компенсації операторам можливих збитків у разі надання універсальних послуг мають вагомні недоліки. Тому доречним є формування нового механізму підтримки операторів, що надають універсальні послуги. Цей механізм має

відповідати таким умовам:

- бути ефективним з точки зору адміністрування, тобто таким, що б лише незначна частина додаткових надходжень витрачалася на забезпечення діяльності апарату управління цими процесами;
- бути соціально-відповідальним та враховувати зміни у соціальному середовищі країни та становищі основних споживачів послуг;
- бути гнучкими та швидко реагувати на соціально-економічні зміни, досягнення НТП та його вплив на поштові та інші послуги зв'язку;
- бути прозорим та справедливим. Тут мається на увазі те, що низка операторів фактично надають універсальні послуги, але вони мають іншу назву, тому не підпадають під державне регулювання тарифів. Як приклад, тарифи на однакові послуги з пересилання простих листів у межах України в Укрпошті у два-три рази нижчі, ніж у провідних конкуруючих операторів, де ця послуга має назву «Доставка документів»;
- урахувувати геополітичні, соціальні, технологічні, логістичні та інші особливості діяльності вітчизняних підприємств поштового зв'язку та рекомендації ВПС.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Універсальні (або соціально-значущі) послуги є важливою складовою діяльності операторів зв'язку більшості країн. Перелік таких послуг установлює держава з метою надання повномасштабного доступу населення та бізнес-структур до інформаційних ресурсів. Втім, перелік означених послуг, що надається в Україні, є застарілим та не враховує зміни попиту, що відбуваються на ринку. Тому, відповідно до ринкових змін споживчих пріоритетів та рекомендацій ВПС у статті на підставі аналізу динаміки попиту та світового досвіду запропоновано оновити перелік універсальних послуг поштового зв'язку.

Проведено аналіз існуючих механізмів компенсації можливих збитків операторів, що надають універсальні послуги, в результаті чого надано пропозиції стосовно вимог щодо вищезначеного механізму.

У подальших дослідженнях планується формування науково-обґрунтованого механізму збитків операторів, що надають універсальні послуги, заснований на урахуванні існуючого досвіду та сучасних техніко-економічних особливостей операторів, які працюють на ринку послуг поштового зв'язку країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Довгий С.О. Динаміка руху, тенденції, пріоритети та перспективи розвитку вітчизняного зв'язку / С.О. Довгий // Зв'язок. – 2001. – № 6. – С. 2 – 7.
2. Економіка поштового зв'язку: навч. посіб. / [Орлов В.М., Потапова-Сінько Н.Ю., Редькін О.С. та ін.]. – Одеса: ВМВ, 2006. – 468 с.
3. Князева Н.О. Система розрахунку та прогнозування показників операційної діяльності поштового зв'язку / Н.О. Князева, С.І. Діденко, Л.В. Кузнецова // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. – Вип. 127. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. – С. 39-47.
4. Кузовкова Т.А. Стратегия развития рынка услуг почтовой связи / Т.А. Кузовкова // Почтовая связь. Техника и технологии. – 2001. – № 3. – С. 8–10.
5. Оптимізація поштового зв'язку України: монографія / [П.П. Воробієнко, С.О. Довгий, В.А. Коляденко, В.М. Мороз, В.Г. Мухін, О.Л. Нечипорук, Л.О. Ящук]; за заг. ред. С.О. Довгого. – К.: Укрпошта, 2002. – 160 с.
6. Логістика поштового зв'язку: підручник [для вищ. навч. закл.] / Ящук. Л.О. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2014. – 292 с.
7. Кріль С.С. Мережі та системи поштового зв'язку: навч. посіб. / С.С. Кріль, Л.О. Ящук. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2008. – 227 с.
8. Istanbul World Postal Strategy 2017–2020. Sait Universal Postal Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.upu.int/insight/world-postal-strategy>
9. Закон України «Про поштовий зв'язок»: за станом на 05.10. 2001 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), Офіц. вид, 2002. – № 6.– 39 с.
10. Основні показники фінансової діяльності ПАТ «Укрпошта». Офіційний сайт ПАТ «Укрпошта». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrposhta.ua/pro-pidpriyemstvo/richni-zviti>

11. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
12. Звіт про науково-дослідну роботу «Дослідження механізмів фінансової підтримки універсальних послуг поштового зв'язку»; № держ. реєстрації 0109U001853. – Одеса: ДП УНДІРТ, 2009. – 72 с.

REFERENCES:

1. Dovgy S.O. Dynamics of movement, a tendency, priorities and prospects of development of communication / S.O.Dovgy // Communication. – 2001. – № 6. – P. 2 – 7.
2. Postal Economy: the manual / [Orlov V.M/, Potapova-Sinko N.J., Redkinn O.S.]. – Odesa: BMB, 2006. – 468 p.
3. Kniazieva N.O. System of calculations and forecasting of indicators operational activity a postal service / N.O. Kniazieva, C.I. Didenko, L.V. Kuznetsova // Economy: theory and practice problems: the collection of proceedings. – Release 127. – Dnepropetrovsk: DNU, 2002. – P. 39-47.
4. Kuzovkova T.A. Strategy of development of the market of services of a postal service / T.A. Kuzovkova // Postal service. Technics and technologies. – 2001. – № 3. – P. 8-10.
5. Optimization of a postal service of Ukraine: the monography / [P.P.Vorobienko, S.O. Dovgy, V.A. Koljadenko, V.M. Moroz, V.G. Muhin, O.L. Nechiporuk, L.O. Jashchuk]; under S.O. Dovgy edition. – K: Ukrposhta, 2002. – 160 p.
6. Postal communication Logistic: the manual [for higher educational institutions] / L.O. Yashchuk – Odesa: O.S. Popov ONAT, 2014. – 292 p.
7. Kril S.S. Network and postal service system: the manual. / S.S. Kril, L.O. Yashchuk. – Odesa: O.S. Popov ONAT, 2008. – 227 p.
8. Istanbul World Postal Strategy 2017–2020. Sait Universal Postal Union [Electron resource]. – Access mode: <http://news.upu.int/insight/world-postal-strategy>
9. The Law of Ukraine «About a postal service» / Sheets of the Supreme body of Ukraine, 2002. – № 6. – 39 p.
10. The Official site of PAC «Ukrposhta». [Electron resource]. – Access mode: <http://ukrposhta.ua/pro-pidpriyemstvo/richni-zviti>
11. The Official site of the state committee of statistics of Ukraine [Electron resource]. – Access mode: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
12. The Report about research work «Research of mechanisms of financial support of universal services of a postal service»; № the state registration 0109U001853. - Odesa: SE USRIRT, 2009. – 72 p.